

Projekti za 'bijelu siročad' u Rumunjskoj

Mariana Norel

Intervju s Marianom Topoliceanu, direktoricom Socijalnih službi rumunjske pokrajine Braşov, u kojem odgovara na inicijative za borbu protiv rastućeg fenomena - napuštene djece.¹

Jačanje migracijskih tokova rumunjskih državljana prema drugim zemljama Europske unije u zadnjih je nekoliko godina imalo ozbiljne posljedice na živote tisuća djece. Roditelji napuštene djece u drugim zemljama često se zapošljavaju kao dailje i njegovatelji, ostavljajući pri tome svoje najmilije. Otišli su u potrazi za poslom i boljim životnim standardom te osiguranjem bolje budućnosti svojoj djeci. Djecu koju pritom ostavljaju za sobom, u Italiji zovu 'bijelom siročadi'. Ovoj djeci uskraćena je dnevna prisutnost i skrb vlastitih roditelja, a predani su na 'materijalnu' brigu bakama i djedovima, ujacima i ujnama, rodbini ili prijateljima i susjedima.

Kao i većina rumunjskih gradova, Braşov je suočen s novim društvenim fenomenom zbog kojeg dolazi do raspada obitelji. On ima negativne učinke na psihosocijalni razvoj djece koja su ostavljena bez potrebne brige i pažnje, ali još gore - bez roditeljske ljubavi i podrške. Poteškoće se odražavaju u međuvršnjačkim odnosima, ispunjavanju školskih obveza i pisanju domaćih uradaka, problemima s disciplinom i neredovitim pohađanjem škole, kao i lošim školskim uspjehom. Sve to dovodi do društvene isključenosti i problema, često s katastrofalnim učincima po dijete. Da bismo saznali kakve mjere rumunjska vlada provodi da pomogne 'bijeloj siročadi', kontaktirali smo Socijalnu službu rumunjske pokrajine Braşov (Direcția de Servicii Social - DSS) i intervjuirali njihovu ravnateljicu, Marianu Topoliceanu.

M.N. (Mariana Norel): Dobro je poznat rad vaše službe na području Braşova. No,

željeli bismo saznati više o opsegu vašeg rada, te konkretnim inicijativama koje provodite u rješavanju ovog problema. Kako identificirate ovakve obitelji s napuštenom djecom?

M.T. (Mariana Topoliceanu): Da bismo otkrili slučajeve gdje je dijete ostalo bez njege oba roditelja ili jednog samohranog, naša je DSS služba organizirala i provela sustavne akcije, uključivši gradske odgojno-obrazovne ustanove. 2008. godine identificirali smo 364 djece čija oba roditelja žive u inozemstvu. Neke smo slučajeve razriješili jako brzo - ili su se za vrijeme postupka jedan ili oba roditelja vratili, ili su se djeca pridružila roditeljima u inozemstvu, ili su djeca postala punoljetna (18 godina). Sukladno tome, na kraju godine broj ovakve djece pao je na 216. Stvarni je broj djece go-

tovo sigurno daleko veći, jer su mnogi rumunjski migranti odlazili i mimo legalnih iseljeničkih kanala. U ovom konkretnom slučaju Braşova, velik je raskorak između službenog broja emigranata, tj. onih s regularnim dozvolama boravka u stranoj zemlji², i konkretno utvrđenih slučajeva. U razdoblju od 2006. do 2010. u prosjeku je 362 djece godišnje imalo roditelje u inozemstvu, a pri tome su samo 42 slučaja službeno registrirana kod nadležnih vlasti. Taj raskorak, prikazan na grafičkom primjeru, najbolje opisuje stvarno stanje.

M.N.: Svake godine Socijalne službe pripremaju izvješće o svojim aktivnostima za Gradsku upravu Braşova. Možete li nam otkriti neke podatke za proteklu godinu?

M.T.: Stanje za 2011. godinu pokazalo je sljedeće:

- otkriveno je 10 novih slučajeva napuštene djece čiji su roditelji emigrirali u potrazi za poslom; naši su djelatnici posjetili te obitelji i napravili inicijalnu procjenu stanja;
- registrirano je 140 djece čiji roditelji žive u inozemstvu, za pomoć Odjela za socijalnu zaštitu djece i obitelji (*Serviciul Asistență și protecție socială a copilului și familiei*);
- Odjel je proveo 440 'ponovljene procjene stanja' već registriranih slučajeva, koje se provode svaka 3 mjeseca, uključujući posjete i razgovore s dječjim zakonskim skrbnicima i/ili djetetom, te proveo konzultacije s obiteljima;
- 169 od ovih slučajeva zahtijevalo je ponovljen posjet socijalne službe, jer prvi put nisu nikoga zatekli kod kuće, a skrbnik se nije javio nadležnim uredima, kako je to od njega zatraženo;
- tijekom godine napravljena su 4 kvartalna izvješća.

M.N.: Na koji su način Socijalne službe uključene u pružanje pomoći i podrške 'bijeloj siročadi' te njihovim obiteljima?

M.T.: Jedna od naših specijaliziranih službi je i Služba socijalne pomoći djece i obitelji, uz čiju su pomoć provedeni brojni projekti s ciljem olakšanja i boljeg pristupa odgoju i obrazovanju maloljetne djece emigranata, kako bi se povećale njihove šanse da se integriraju u obrazovni sustav. Jedan od projekata s najvećim učincima nazvan je *Ti si najbolji!*, a pokrenut je 2007. godine na inicijativu i uz podršku Rotary kluba Brașov. Cilj ovog projekta je poboljšati školski uspjeh djece s teškoćama, dajući im bonove za nabavku osnovnih potrepština (hrane, odjeće i obuće), ali također i školskih potrepština (knjiga, radnih materijala, kompjuterske opreme). Cilj drugog projekta, nazvanog *Duga: Koraci ka novim prilikama*, jest organizirati društvene i edukativne aktivnosti za učenike iz obespravljenih (uglavnom samohranih) obitelji, upisanih u 17. osnovnu školu u razdoblju 2007.-2009., kao i u 2. osnovnu školu u razdoblju 2009.-2011. Ove dvije

škole potpisale su Protokole o suradnji sa Sveučilištem Transilvania u Brașovu, s ciljem da se ustanove načini zadovoljenja već identificiranih potreba ove djece.

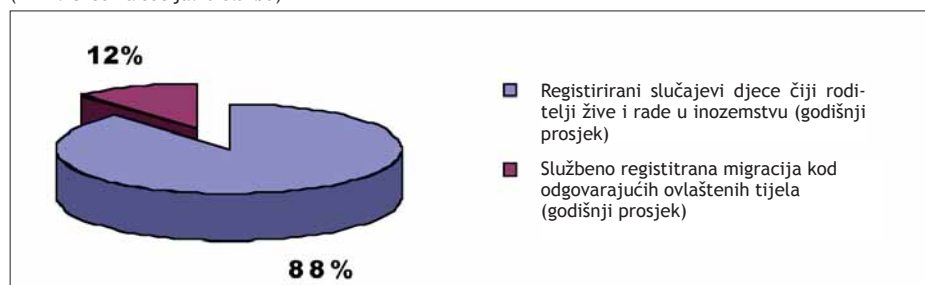
U tom smislu najsrdačnije zahvaljujem studentima Fakulteta sociologije i socijalnog rada (*Facultatea de Sociologie și Asistență Socială*) na njihovu neprocjenjivom doprinosu. Oni su pomagali djeci pri domaćim zadaćama u popodnevnim satima, organizirali aktivnosti radne terapije i božićne proslave, vodili djecu u zoološki vrt i kazalište. Dječji vrtić 'Astra' je otvoren s primarnom namjenom brige o djeci iz rizičnih obitelji. To je projekt koji je pokrenuo Grad Brașov, uz suradnju naše Socijalne službe, kako bi se ovaj dječji pružila potrebna pomoć.

Vrtić je započeo s radom u školskoj 2012./2013. godini, a nudi cjelodnevni boravak djeci i nakon škole - tako da djeca mogu dobiti besplatan obrok, pomoć oko zadaće te sudjelovati u društvenim i rekreacijskim aktivnostima, te na zabavan i koristan način trošiti vlastito slobodno vrijeme. Ovaj program nudi pomoć i obiteljima, programe podrške prilagođene specifičnim potrebama svake obitelji, uz savjetodavne usluge te pedagoške radionice za roditelje i skrbnike djece. Dugoročni cilj jest postupno prevladati problematične i rizične situacije, stvarajući bolje životne uvjete za ovu obespravljenju djecu.

M.N.: Za kraj, što biste rekli da je dodana vrijednost u radu Socijalne službe?

M.T.: Kroz specifične aktivnosti Socijalne službe otkrila sam ovo: ako želimo ostvariti stvarni napredak u odgoju i obrazovanju djece s kojom radimo, neophodno je u ovaj proces uključiti i njihove roditelje, kao i ostale uključene u život djece. Iz tog smo razloga organizirali grupe za podršku roditeljima koji koriste usluge naših službi, s ciljem osvješćivanja njihovih odgovornosti, te poboljšanja odnosa i komunikacije s vlastitom djecom. Osjećamo da je ovakva psihološka podrška korisna, no trebamo i značajna financijska sredstva kako bismo nastavili s radom. Razvijanje projekata od zajedničkog interesa, u suradnji s nevladinim organizacijama koje djeluju u pokrajini Brașov, moglo bi biti najbolje rješenje za jačanje naših napora i bolju učinkovitost u ostvarivanju prava svakog djeteta na odgoj i obrazovanje.

Usporedba stvarnog broja 'bijele siročadi' i službene brojke registriranih iseljenika (Izvor: Ured za socijalnu službu)

1 Fenomen migracije iz Rumunjske u zemlje Europske unije, posebno u Italiju, autorica je analizirala u svom radu 'Conseguenze socio-culturali del fenomeno della migrazione (dei romeni in Italia e degli italiani in Romania)' ['Kulturno-socijalne posljedice fenomena iseljenja Rumunja u Italiju i Talijana u Rumunjsku']. Knjigu je uredio Fabrizio d'Aniello i objavio pod naslovom *Immigrazione ed interculturalità. Dall'indifferenza alla convivialità delle differenze* [Imigracija i interkulturalizam: od ravnodušnosti do suživota različitosti], izdanje Pensa MultiMedia Editore, Lecce, 2011.

2 Sadašnje zakonodavstvo u Rumunjskoj zahtijeva da se emigranti prijave nadležnim vlastima. U slučajevima obitelji s djecom, roditelji ne samo da moraju iskazati namjeru odlaska na rad u inozemstvo, nego i imenovati zakonskog skrbnika koji će brinuti za djecu. U praksi su djeca najčešće povjerena na brigu članovima šire obitelji, bez imenovanja skrbnika.

Mariana Norel je profesorica na Fakultetu psihologije i pedagogije Sveučilišta Transilvania u Brașovu u Rumunjskoj.
mariana_norel@unitbv.ro